

## **О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е**

### **I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА**

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 4. и 6. Устава Републике Србије, којима је, између осталог, предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује безбедност Републике Србије и њених грађана, као и систем у области економских односа са иностранством.

### **II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА**

Законодавство Републике Србије у области контроле извоза и увоза робе двоструке намене у потпуности је усаглашено са одредбама члана 3. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране, као и са међународним стандардима у овој области као што су Правила понашања у извозу оружја са оперативним одредбама - *EU Code of Conduct on Arms Export* и са ЕУ Заједничком позицијом о посредовању у извозу оружја- *EU Common Position on Arms Brokering*, која се примењује и на робу двоструке намене у циљу спречавања злоупотребе извоза ове робе у војне сврхе, ратификованим међународним споразумима и конвенцијама, међународним контролним режимима у области извозне контроле робе двоструке намене, као и Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1540 о неширењу оружја за масовно уништење. Разлози за доношење новог Закона о извозу ни увозу робе двоструке намене јесу потпуно усаглашавање са новом Уредбом Европског парламента и Савета Бр. 2021/821 од 20. маја 2021. године о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, пружању брокерских услуга и техничке помоћи, транзиту и трансферу робе двоструке намене.

Наведена Уредба део је области „Заједничка трговинска политика ЕУ” (Поглавље 30) и правно је обавезујућа за све државе чланице.

Поменути Нацрт закона о извозу и увозу робе двоструке намене припремила је Радна група коју су, поред представника Министарства унутрашње и спољне трговине, чинили и представници Министарства одбране, Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова, Министарства финансија - Управа царина, Безбедносно - информативне агенције, Министарства заштите животне средине и Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност.

### **III. УСАГЛАШЕНОСТ СА ЕВРОПСКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ И ПОТВРЂЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ КОНВЕНЦИЈАМА**

Нацрт закона у потпуности је усаглашен са Уредбом Европског парламента и Савета Бр. 821/2021 од 20. маја 2021. године о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, пружању брокерских услуга и техничке помоћи, транзиту и трансферу робе двоструке намене која је ступила на снагу 11. јуна 2021 и Делегираном Уредбом о изменама Уредбе о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, пружању

брокерских услуга и техничке помоћи, транзиту и трансферу робе двоструке намене 2023/2616 од 15. септембра 2023. године у вези са листом робе двоструке намене, која је ступила на снагу 15. децембра 2023. године.

Указујемо посебно да наведена ЕУ Регулатива (821/2021) спада у област „Заједничке трговинске политике ЕУ” (Поглавље 30) и правно је обавезујућа за све државе чланице, као и да се директно примењује и преноси у национална законодавства држава чланица.

#### **IV. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА**

Чланом 1. Нацрта закона уређен је предмет Закона, односно начин и услове под којима се врши извоз, увоз и транзит робе двоструке намене, као и пружање брокерских услуга и техничке помоћи у вези са робом двоструке намене.

Члан 2. уређује да циљ Закона, односно успостављање контроле у области извоза и увоза робе двоструке намене и пружања брокерских услуга и техничке помоћи у вези са робом двоструке намене, ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних, економских и спољнополитичких интереса Републике Србије, њеног међународног кредибилитета и обезбеђења поштовања међународних обавеза Републике Србије у овој области.

Чланом 3. уређени су појмови који се употребљавају у даљем тексту Закона, и то: роба двоструке намене, извоз робе двоструке намене, увоз робе двоструке намене, извозник, увозник, брокерске услуге, брокер, техничка помоћ, пружалац техничке помоћи, индивидуална дозвола, глобална дозвола, дозвола за велике пројекте, пројекат великог обима, национална контролна листа робе двоструке намене (у даљем тексту: Листа), национална контролна листа наоружања и војне опреме, крајња војна намена, роба за сајбер надзор и интерни програм усклађености.

Члан 4. уређује да се роба двоструке намене, утврђена у Листи, извози се на основу дозволе. Извозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да пре започињања извоза, увоза, пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи утврди да ли предметна роба спада у робу двоструке намене, у складу са одредбама овог закона и прописа донетих на основу овог закона. Изузетно, извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи може, уколико није у могућности да утврди да ли предметна роба спада у робу двоструке намене, затражити од министарства надлежног за послове спољне трговине тумачење, а да мишљење за идентификацију робе даје Радна група за идентификацију робе коју решењем образује министар надлежан за послове спољне трговине. Увоз робе двоструке намене је слободан изузев за робу која је утврђена у листама 1, 2 и 3 Конвенције о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању, која се увози на основу дозволе.

Члан 5. уређује да Влада, на предлог министарства надлежног за послове спољне трговине утврђује Листу која је усклађена са релевантном листом Европске уније.

Члан 6. уређује да се извоз робе двоструке намене која није обухваћена Листом врши на основу дозволе у случају када је лице које намерава да изврши извоз обавештено од стране Министарства да је роба намењена или да може бити намењена, у целини или делимично, за развој, производњу, модификацију, руковање, склапање, тестирање, поправку, располагање, примену, одржавање, складиштење, детекцију, идентификацију или ширење оружја за масовно уништавање, или да ће роба бити искоришћена или да може бити, у целини или делимично, искоришћена за крајњу војну намену у држави купца или држави крајњег корисника, ако је држава под ембаргом на наоружање и војну опрему на основу одлука Савета безбедности Уједињених нација, Организације за европску безбедност и сарадњу и других међународних организација које обавезују Републику Србију или на основу релевантних одредаба националног законодавства, или да ће роба бити коришћена или да може бити, у целини или делимично, коришћена као део или компонента производа наоружања и војне опреме из Националне контролне листе наоружања и војне опреме, а која се извозила са територије Републике Србије без дозволе или у супротности са условима из дозволе издате у складу са законом или да роба која служи за сајбер надзор може бити намењена, у целини или делимично, за унутрашњу репресију или вршење повреда људских права и кршење међународног хуманитарног права, као и да у случају да извозник зна или има разлога да сумња да је роба двоструке намене коју намерава да извезе, а која није наведена у Листи, намењена или се може употребити, у целини или делимично, за неку од наведених намена дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за тај извоз потребна дозвола. У наведеним случајевима неопходно је прибавити дозволу и за извоз робе двоструке намене која се не налази на Листи.

Члан 7. уређује да Министарство може решењем забранити транзит робе двоструке намене, у целини или делимично, за намене утврђене у члану 6. став 1. тачка 1) овог закона.

Члан 8. уређује да је за брокерске услуге у вези са робом двоструке намене наведеном у Листи потребна дозвола ако је брокер обавештен од стране Министарства да та роба јесте или може бити намењена, у целини или делимично, за било коју употребу наведену у члану 6. став 1. тачка 1) овог закона, као и да ако брокер зна или има разлог да сумња да је роба двоструке намене наведена у Листи, у целини или делимично, намењена у сврхе из члана 6. став 1. тачка 1) овог закона, дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за ту брокерску услугу потребна дозвола. Брокерска услуга може се пружити само ако Министарство изда дозволу или ако утврди да за ту услугу није потребна дозвола.

Члан 9. уређује да је за техничку помоћ у вези са робом двоструке намене наведене у Листи ван територије Републике Србије потребна дозвола ако је пружалац техничке помоћи обавештен од стране Министарства да је техничка помоћ коју намерава да пружи намењена у сврхе наведене у члану 6. став 1. тачка 1) овог закона, као и ако пружалац техничке помоћи зна или има разлог да сумња да је техничка помоћ, коју намерава да пружи у вези са робом двоструке намене наведене у Листи, у целини или

делимично, намењена у сврхе из члана 6. став 1. тачка 1) овог закона, дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за ту техничку помоћ потребна дозвола. Техничка помоћ може се пружити само ако Министарство изда дозволу или ако утврди да таква дозвола није потребна. Ове одредбе се неће примењивати ако се техничка помоћ пружа у виду информације која је „јавно доступна” или је део „основних научних истраживања”, од стране државних органа у оквиру њихове надлежности, ради извршења додељених задатака војске Републике Србије и ради обезбеђивања минимума неопходног за уградњу, рад, одржавање (проверу) или поправку робе за коју је издата извозна дозвола.

Члан 10. уређује да је дозвола исправа коју издаје Министарство. Индивидуална дозвола је појединачна, са роком важења до две године. Изузетно, уколико реализација посла траје дуже од две године, дозвола се може издати на рок за окончање посла предвиђен уговором. Министарство може издати глобалну дозволу за извоз робе двоструке намене одређене врсте или категорије која важи за потребе једног или за више одређених крајњих корисника, и/или за извоз у једној или више држава, са роком важења од три године и дозволу за велике пројекте са роком важења до четири године. Изузетно, дозвола за велике пројекте се може издати на рок за окончање пројекта. Пре подношења захтева за издавање глобалне дозволе или захтева за издавање дозволе за велике пројекте извозник је дужан да примени Интерни Програм усклађености, како би се осигурала усклађеност са овим законом и подзаконским актима. Модел Интерног програма усклађености са инструкцијама за његову израду биће објављен на званичној интернет страници Министарства. Ималац дозволе је дужан да редовно извештава Министарство о реализацији посла, а дозвола се не може се преносити на друго лице.

Члан 11. уређује захтев за издавање дозволе и његову садржину. Нацртом закона уређено је да ће Министарство прописати образац и садржај захтева за издавање дозволе, образац дозволе, као и друге обрасце докумената који прати извоз и увоз робе двоструке намене.

Члан 12. уређује обавезу подносиоца захтева да достави изјаву о крајњој намени робе коју издаје крајњи корисник или оригиналну потврду крајњег корисника (End User Certificate), односно оригиналну Потврду међународног увозног сертификата (International Import Certificate) добијену од стране званичног органа државе крајњег корисника, не старију од шест месеци и преведену на српски језик од стране овлашћеног судског тумача и садржину изјаве, односно потврде.

Члан 13. уређује да Министарство комплетан захтев за издавање дозволе доставља на сагласност министарству надлежном за послове одбране, министарству надлежном за спољне послове и министарству надлежном за унутрашње послове, као и органу државне управе надлежном за послове националне безбедности и да се дозвола издаје на основу свих сагласности наведених органа.

Члан 14. уређује да Министарства и органи који одлучују по захтеву за издавање дозволе у поступању по захтеву за издавање сагласности прикупљају и проверавају личне и са њима повезане податке, у складу са својим надлежностима и закона који уређује област заштите података о личности. У поступку се може обавити разговор са лицем на

које се подаци односе, са лицима која су са њим у вези и другим лицима, могу се прикупљати подаци од других органа, организација и служби или из регистара, евиденција, збирки и база података које се воде на основу закона и предузети друге мере у складу са законом и другим прописима.

Члан 15. уређује да критеријуме који се примењују приликом одлучивања о издавању дозволе. Том приликом се разматра да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерске услуге и техничке помоћи у вези са робом двоструке намене угрожава поштовање међународних обавеза које проистичу из чланства Републике Србије у Уједињеним нацијама, Организацији за европску безбедност и сарадњу и другим међународним организацијама, да ли угрожава поштовање људских права у земљи крајњег корисника, да ли угрожава одржавање регионалног мира, безбедности и стабилности, да ли угрожава безбедносне или одбрамбене интересе Републике Србије, јавну безбедност и уставни поредак, да ли је супротан спољнополитичком или економском интересу Републике Србије, да ли омогућава избијање или наставак оружаних и других сукоба у држави крајње употребе робе, да ли омогућава употребу робе за подстицање немира у држави крајње употребе робе, да ли доприноси ризику њеног преусмеравања, да ли има негативан утицај на националну безбедност, као и на понашање државе крајњег корисника према тероризму и међународно организованом криминалу, природу њених савезништава и поштовање међународног права, и да ли приложени документи одговарају крајњој намени наведеној у захтеву.

Члан 16. уређује да Министарство може изузетно, по посебној процедури издати дозволу за извоз или увоз робе двоструке намене, ако се привремено извозе или увозе сајамски, музејски и изложбени експонати ради учествовања на међународним манифестацијама, као и за потребе научних институција, да се одредбе овог закона не односе се на извоз или увоз робе двоструке намене, ако се извози или увози роба која припада безбедносним или одбрамбеним снагама Републике Србије, односно безбедносним или одбрамбеним снагама друге државе, која улази на, прелази преко, или излази са територије Републике Србије ради, или се испуњавања обавеза Републике Србије које проистичу из међународних споразума и чланства у међународним организацијама, због учешћа у мултинационалним операцијама или учешћа на међународним вежбама, које се изводе на или ван територије Републике Србије и да се одредбе овог закона које се односе се на извоз или увоз робе у циљу пружања хуманитарне помоћи или донације у хитним случајевима и од стране физичког лица, а на основу мишљења Министарства о изузећу.

Члан 17. уређује да Министарство решењем одбија захтев за издавање дозволе ако утврди да органи који учествују у поступку нису дали сагласност или да роба не одговара подацима наведеним у захтеву или да су подаци наведени у захтеву непотпуни, некомплетни или нетачни.

Члан 18. уређује престанак важења дозволе ако Савет безбедности Уједињених нација или друга међународна организација чији је Република Србија члан, уведе рестриктивне мере према држави за коју је дозвола издата или дође до других промењених

околности које могу утицати на спољнополитички положај или одбрамбене интересе земље и ако се утврди да један или више услова на основу којих је издата дозвола више не постоји. У овим случајевима Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану престанком важења дозволе.

Члан 19. уређује одузимање дозволе ако извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи не поступа у складу са дозволом, ако се утврди да је дозвола издата на основу нетачних или непотпуних података. У овим случајевима Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану одузимањем дозволе.

Члан 20. уређује измену дозволе, по службеној дужности или на захтев извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи изменити дозволу, при чему, у случају да је тражена битна измена, а у зависности од конкретних околности може се затражити поновна сагласност министарстава и органа који учествују у поступку. Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану изменом дозволе.

Члан 21. уређује да су решења из чл. 17-20. овог закона коначна, и да се може покренути управни спор.

Члан 22. уређује да је извозник дужан да, када је извозна дозвола издата под посебним условима, Министарству достави доказ да је о томе упознао купца, односно крајњег корисника робе двоструке намене. Ако крајњи корисник робе, која је извезена из Републике Србије на основу дозволе издате под посебним условима, затражи сагласност Министарства за поновни извоз или даљу продају робе, сагласност се може дати по процедури прописаној за издавање дозволе из чл. 13. и 15. овог закона. Ако крајњи корисник робе, која је увезена у Републику Србију под условом забране поновног извоза без претходне сагласности државе порекла или продавца робе, намерава да изврши поновни извоз те робе дужан је да уз захтев за издавање дозволе Министарству достави доказ да је поступио у складу са датим условом. Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану изменом дозволе.

Члан 23. уређује обавезу извозника и увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи да води евиденцију о извршеном извозу, увозу, пруженим брокерским услугама и техничкој помоћи (трговинска, финансијска и друга документација) на основу које се може идентификовати роба двоструке намене, количина робе двоструке намене, пуно пословно име и адреса извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи, примаоца робе и крајњег корисника, као и намени робе, опису брокерске услуге или техничке помоћи, омогућивање надлежним органима да прикупе информације о свакој наруџбеници или трансакцији које се односе на робу двоструке намене, односно да врше надзор и контролу извоза, увоза, пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи, транспортних средстава и др. и да чува документацију најмање 10 година од дана извршеног посла. Министарство може прописати и друге податке које мора садржати документација у вези са извозом, односно увозом робе двоструке намене, пружањем брокерске услуге или техничке помоћи.

Члан 24. уређује обавезу извозника и увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи да у року од 15 дана од дана извоза, увоза, пружања брокерске услуге или пружања техничке помоћи достави извештај о извозу, увозу, пруженој брокерској услузи и пруженој техничкој помоћи, као и да наведе број дозволе на основу које је посао извршен. Уз извештај се доставља и Потврда о пријему робе двоструке намене (Delivery Verification Certificate), уз посебан захтев Министарства. Ако се после издавања дозволе промене подаци из документације, извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да о томе у писаној форми обавести Министарство одмах, а најкасније у року од седам дана од дана настанка или сазнања за насталу промену. Министарство ће прописати облик, садржај и прилоге уз извештај, као и облик и садржину Потврде о пријему робе.

Члан 25. уређује да Министарство на захтев подносиоца издаје Сертификат крајњег корисника (End User Certificate), Међународни увозни сертификат (International Import Certificate) за робу двоструке намене и Потврду о пријему робе двоструке намене (Delivery Verification Certificate). Министарство или крајњи корисник може, изузетно, да овери и Сертификат крајњег корисника прописан од стране државе извозника, а сходно захтеву те државе. Увозник је дужан да копију наведених сертификата достави Министарству уз захтев за издавање дозволе. Нацртом закона уређено је да ће Министарство прописати обрасце и садржај захтева за издавање и обрасце сертификата и потврде.

Члан 26. уређује да Министарство води базу података о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним дозволама и дозволама које су престале да важе, решењима о забрани транзита, као и о реализацији издатих дозвола и о издатим сертификатима и потврдама и да месечно извештава органе који дају сагласност за издавање дозволе, као и царинске органе о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним и дозволама које су престале да важе, као и о решењима о забрани транзита. Министарство припрема годишњи извештај о реализацији извоза и увоза робе двоструке намене, пруженим брокерским услугама и техничкој помоћи, укључујући податке о забрани транзита и доставља га Влади, а Влада, пошто усвоји извештај, доставља га Народној скупштини.

Члан 27. уређује размењивање информације о извозу, увозу робе двоструке намене, пруженим брокерским услугама и техничкој помоћи и забрани транзита робе двоструке намене са другим државама, у складу са међународним обавезама Републике Србије.

Члан 28. уређује да царински органи, органи служби безбедности и надлежни инспекцијски органи Републике Србије спроводе сталну контролу обављања послова у смислу овог закона, а у оквиру својих овлашћења, као и да, поред обавезе чувања тајних података, имају право и обавезу да размењују податке о извозницима, увозницима, као и о извезеној, односно увезеној роби двоструке намене који су неопходни за спровођење контроле у складу са одредбама овог закона. Извозници, увозници, брокер, пружаоц техничке помоћи, превозник и овлашћени заступник у царинском поступку, банке и друге финансијске организације, као и друга лица која располажу информацијама неопходним за спровођење контроле извоза и увоза робе двоструке намене, дужни су да доставе на увид пословне књиге, пошту и било коју другу информацију Министарству, царинским органима и тужилаштву на њихов захтев.

Члан 29. уређује прекршајну одговорност правног лица и предузетника који обавља послове извоза, увоза робе двоструке намене, пружања брокерских услуга, техничке помоћи и транзита и изрицање заштитне мере забране обављања послова извоза робе двоструке намене, односно увоза, пружања брокерских услуга и техничке помоћи.

Члан 30. уређује да се права из појединачних аката која су донели надлежни органи, а нису у целини искоришћена или су делимично искоришћена до дана ступања на снагу овог закона, могу искористити до истека рока утврђеног тим актима. Примену и праћење спровођења овог закона, као и прописа донетих на основу њега врши Министарство у сарадњи и уз консултације са представницима органа из члана 13. став 1. овог закона.

Члан 31. уређује да ће подзаконски акти за спровођење овог закона бити донети у року од шест месеца од дана ступања на снагу овог закона, док ће примену интерног програма усклађености из члана 10. став 6. овог закона, извозник, увозник, пружалац брокерских услуга и техничке помоћи започети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 32. уређује да даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о извозу и увозу робе двоструке намене („Службени гласник РС", бр. 95/13 и 77/19).

Члан 33. уређује ступање на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

## **V. ОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА**

За спровођење овог закона није потребно обезбедити финансијска средства у буџету Републике Србије.